

Етика III разреди

Предметни професор: Весна Гаврић

E –маил: gavric.vesna@outlook.com

Ученици који долазе на час: 25.01.2021. -III1- претчас – клуб ученика

29.01.2021. - III8- претчас – клуб ученика

29.01.2021. - III7- четврти час – клуб ученика

Генетски инжењеринг

Одмах на почетку треба уочити разлику између генетике – знаности о наслијеђу и еугенике – знаности која се бави поступцима за побољшање каквоће људске врсте, контролом наследних фактора. Генетски инжењеринг дефинише се као „свака промјена у генетској конструкцији живог организма која се уобичајно не би појавила у природи, добијена умјетним, покушним методама“. Поједностављено, ради се о уношењу гена у један организам из неког другог организма. Код анализе гена на нерођеном човјеку потребно је упитати се: шта се дешава након што се на једном ембриону открију оштећења гена? У највећем случају то се завршава побачајем, људски живот у настајању бива убијен, што је у себи морално зло.

Генска терапија налази се још у почетној фази, а здрави разум потврђује оправданост и пожељност захвата, јер је права задаћа медицине лијечити и оздрављати. Терапијски захвати могу се одвијати на двије разине:

-соматска генска терапија развија се на разини соматских станица, а промјене и њихови резултати остају у самом субјекту и не преносе се на потомство.

- друга разина терапијског захвата јесте она репродукцијом, тј, оним који не остављају посљедице на потомство и околиш.

Клонирање у најширем смислу означава природни и умјетни развој двије или више генетички идентичних станица или организама. Појам „клон“, грчког је поријекла, а једноставно означава младицу или гранчицу. „Клон је скупина младица која потиче од једне родитељске станице“. Клон би се могао дефинисати као скуп генетичких идентичних једностаничних или вишестаничних организама који настају узаступном диобом од једног родитеља као идентичне копије тог родитеља.

Генетски модификована храна јесте храна произведена од организама који су били подвргнути посебним измјенама унутар њихове DNK, кориштењем метода генетског инжењеринга. Ове технике су допустиле испољавање њихових особина код организама које раније нису посједовали. Такође се омогућује боља контрола генетичке структуре хране него што је то било у „класичним процедурама“ попут селективног узгоја.

Еколошка криза

Еколошка криза као глобални феномен пре само пет-шест деценија није била ни на видуку историјског хоризонта, а данас представља светски проблем прворазредног значаја. Вероватно нема потребе за формалним дефинисањем еколошке кризе, што због великог броја последица које сви осјећамо, што због медијске кампање која долази са разних страна. Једино што је дискутабилно јесте питање да ли смо из еколошке кризе већ закорачили у еколошку катастрофу, што је сасвим сигурно у вези са одређеним подсистемима целокупног екосистема (тачније, у случају биљних или животињских врста које су нестале или су пред нестајањем). Екологија је знанствена дисциплина о распореду и међусобном утицају организама и њихова природног околиша, која укључује физичка обиљежја као што су Сунчева свјетлост, клима и биотички екосистеми других организама. Еколошка криза пак означава нарушавање тога система, примјерице непримјерним размножавањем или упадом неке друге врсте, временском непогодом, помањкањем извора, неприкладном температуром итд. Равнотежа је крхка и већ мањи захвати лако изазову велике промјене. Онечишћење ваздуха штети здрављу људи и околишу. Онечишћење ваздуха је одступање од нормалног система због присутности страних твари у концентрацији у којој оне у краћем времену изазивају штету за људе или друге живе организме. Главни су онечишћивачи и загађивачи аеросоли, лебдеће честице распршене у зрну (дим, чађа, прашина). Многи онечишћивачи су природног поријекла, на примјер производи вулканских ерупција, те метаболизма и распадања организама. Главни извори загађивања различити су индустријски процеси, промет, постројења за добијање енергије те спаљивање шума.

Климатске промјене већ су присутне: температуре расту, топе се ледењаци и снијег, а средња разина мора расте. Врло је вјероватно да је узрок највећег дијела затопљења лежи у забиљеженом повећању концентрацијских стакленичких плинова, што је резултат љуских активности. Да бисмо ублажили климатске промјене, морамо смањити или спријечити те емисије.

Као најважније биће, човјек је морално биће и одговорно за своје поступке према другом човјеку на (антропоцентричним) етичким начелима. Човјек и човјеков живот истодобно су морални субјект и објекат. Али, одговоран је и према другим живим бићима. Његов морални објекат, а тиме и одговорност, проширује се и на сва жива бића (на биоцентричним) етичким начелима у којима је живот као такав врховна вриједност. Између те двије крајности –антропоцентризма и биоцентризма – које се у обичној стварности испреплићу, постоји више могућих практичних комбинација човјековог одговорног моралног односа према животу.

Петер Сингер не пориче да постоје важне разлике између људи и животиња – као што постоје разлике између мушкараца и жена – и те разлике могу довести до неких разлика у правима. Нпр. пси не могу судјеловати у изборима, апсурдно је говорити о њиховим бирачким правима, једнако као што је апсурдно говорити о правима мушкараца на абортус јер мушкарац не може имати абортус. Али према животињама треба да се односи као према људима. Не треба да се злостављају животиње.

